

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO 31.8.2012

Asia Lausuntopyyntö Euroopan komission ehdotuksesta direktiiviksi tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista ja musiikkiteosten rajat ylittävän verkkokäytön lisensoinnista yhteismarkkinoilla.

Dnro OKM 2012-00211 16.7.2012

Euroopassa on lukemattomia tekijänoikeuksia hallinnoivia järjestöjä, joista vain osa hallinnoi sävelteoksia. Koska nimenomaan sävelteosten hallinnointi koskettaa yhdistystämme ja sen jäseniä, keskitymme myös lausunnessamme niihin kysymyksiin, jotka koskettavat nimenomaan musiikkia ja musiikkiteosten rajat ylittävän verkkokäytön lisensointia.

Katsomme, että sääntelyn ja valvonnan täytyy olla järkevässä suhteessa tekijänoikeusjärjestön toimintaan. Se ei saa aiheuttaa toimintaan tarpeetonta byrokratiaa tai lisätä hallinnollisia kustannuksia.

Uskomme, että lisääntynyt valvonta ei tuo lisää toivottua liikevaihtoa teosten rajat ylittävään lisensointiin. Liiketoimintamalleja ei voida luoda lainsäädännöllä.

Rajat ylittävän musiikkiteosten lisensoinnin keskittyminen harvoin suuriin "hubeihin" ei aja tekijöiden etua, etenkaan etäällä sijaitsevien pienten musiikkikulttuureiden alueilla.

Näkemyksinämme Suomen kannanmuodostuksen tueksi esitämme seuraavaa:

On myönteistä, että EU-komissio pyrkii Euroopan laajuisesti parantamaan tekijänoikeuksien kollektiivihallinnon toimivuutta ja läpinäkyvyyttä pontimenaan saada mm. musiikkiteosten rajat ylittävä verkkokäyttö tuottamaan paremmin.

Hyvä hallinnointitapa ja läpinäkyvyys

Eurooppalaiset tekijänoikeuksia hallinnoivat järjestöt toimivat hyvin erilaisilla periaatteilla. Niillä on erilaisia käsityksiä hyvästä hallinnointitavasta ja läpinäkyvyydestä. Pidämme tärkeänä, että tekijänoikeusjärjestön päätöksentekoon ja hallinnointiin osallistuvat ne oikeudenhaltijat, jotka toimivat alalla ammattimaisesti. Ammattimaisuus voi määrittyä pitkänä urana musiikin parissa tai vaikkapa merkittävänä tekijänoikeustuloina musiikin alan aktiivisille toimijoille.

Käsityksemme mukaan pääosa EU-komission asettamista tavoitteista ja jopa toivotuista menettelytavoista on jo toteutunut esimerkiksi Teostossa, jonka eurooppalaisista järjestöistä parhaiten tunnemme. Läpinäkyvyys, hyvä hallinnointikulttuuri, oikeudenhaltijoille tarjotut keinot vaikuttaa järjestön linjauksiin sekä heidän mahdollisuutensa kontrolloida järjestön hallinnon ja talouden laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta toteutuvat käsityksemme mukaisesti hyvin niin Teostossa kuin sen pohjoismaisissa sisarjärjestöissäkkin. Oikeudenhaltijoista muodostuva hallitus, oikeudenhaltijoista ja heidän edustajistaan muodostuvat työryhmät, komiteat sekä jäsenistön vuosikokoukset valvovat järjestöjen toimintaa. Tämän pitemmälle menevää valvontaa pidämme lähinnä hallintoa jäykistävänä – ja ennen kaikkea lisäkustannuksia aiheuttavana.

Millainen rakenne olisi sellaisella valvontaelimellä, joka toisi tähän valvontaan lisäarvoa?

Muuttuisiko toimintakulttuuri lisävalvonnalla ja sääntelyllä niissä järjestöissä, joissa se nyt on huono?

Liikevaihdon ja tuottojen kasvu

Mikään ei ilahduta oikeudenhaltijaa enempää kuin tekijänoikeustulojen kasvu. Euroopan musiikkielämälle on luonteenomaista, että eri kulttuurialueilla – ja jopa yksittäisillä mailla – on hyvin omaleimainen musiikkikulttuuri, joka elää vahvana ja luo musiikillista diversiteettiä Eurooppaan. Tällä hetkellä valtaosa rajat ylittävästä musiikin käytöstä koskee kuitenkin anglo-amerikkalaista repertuaaria, joka on levinnyt kaikkialle jo vuosikymmenien ajan, monista historiallisista syistä johtuen.

Tuoko direktiivin mukainen valvonta ja sääntely kasvua kansallisten eurooppalaisten repertuaarien liikevaihtoon tai parannusta liiketoimintamalleihin? Liiketoimintamalleja kun ei yleensä saada aikaan lainsäädännöllä, vaan ne syntyvät markkinoiden tarpeista. Lisääntykö nykyisten teosten rajat ylittävä käyttö, jos valvonta lisääntyy?

Hubit

Jos rajat ylittävä musiikin lisensiointi keskittyy vain parille suurimmalle järjestölle, saattaa se pahimmillaan aiheuttaa pienten yhteishallintojärjestöjen kuihtumisen. Online-lisensiointi on kuitenkin juuri se alue, joka tulevaisuudessa tarjoaa mahdollisuudet taloudelliseen kasvuun. Pienten seurojen toimintamahdollisuuksien supistuminen tai toiminnan lakkaaminen muodostuisi kohtalokkaaksi pienten maiden tekijöille.

Komission nyt tarjoamassa mallissa online-lisensiointiin tarjoutuu käytännössä kaksi mahdollisuutta: joko tekijänoikeusjärjestöt ryhtyvät ns. hubeiksi, joka vaatii huomattavia investointe-

ja, tai niiden on lähes pakko ryhtyä toimimaan yhteistyössä hubien kanssa, mikä sekin aiheuttaa lisäkustannuksia. Viimeksi mainittu vaihtoehto todennäköisesti on omiaan kuihduttamaan pienten järjestöjen toimintaedellytyksiä, koska hallinnointikulut kasvavat eikä uusia kasvavia lisensiointialueita ole.

Elinvoimaisillakaan paikallisilla musiikkikulttuureilla ei välttämättä ole suuria yleiseurooppalaisia tai maailmanlaajuisia markkinoita. Tekijöille nämä paikalliset markkinat saattavat kuitenkin olla taloudellisesti merkittäviä, mikä on paikallisten tehokkaiden tekijänoikeusjärjestöjen ansiota. Nämä ovat luoneet vahvan infrastruktuurin ja kykenevät nykyään kattavasti hoitamaan mm. esitysoikeuksien lisensioinnin. Näillä on myös intressi investoida alueellisiin markkinoihin niiden kehittämiseksi ja liikevaihdon kasvattamiseksi.

Laskevat tuotot ja kasvavat hallinnointikustannukset vähentävät kuitenkin mahdollisuuksia investoida musiikin menestystekijöihin. Suurilla järjestöillä puolestaan tuskin on kiinnostusta panostaa perifeeristen alueiden musiikkielämän kehittämiseen saati lisensiointitoiminnan tehostamiseen. Katsomme lisensioinnin keskittymisen suurille keskieurooppalaisille järjestöille vaarantavan Euroopan musiikkikulttuurin monimuotoisuuden sekä pienten alueiden musiikin tekijöiden toimintaedellytykset.

Suomen Säveltäjät ry

Annu Mikkonen
toiminnanjohtaja

Suomen Säveltäjät ry on suomalaisten ja Suomessa vakituisesti asuvien taidemusiikin säveltäjien ammatillinen järjestö, johon kuuluu 186 säveltäjää. Jäsenistö edustaa kattavasti Suomen taidemusiikin säveltäjiä, sillä lähes kaikki ammattimaisesti toimivat säveltäjät ovat yhdistyksen jäseniä.